

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Josepa Intxausti Mendibe

*Mendata,
Bizkaia
(1932-2013)*

Aurkibidea

Biografia

1932ko martxoaren 19an jaio zen Mendatako Albiz auzoko Trebolerrota baserrian (Geldierrota ere deitua). Aita Lumokoa eta Ama Markinako Etxebarri baserrikoak zituen. 4 neba-arrebatatik bigarrena da bera. Gerra ostean hasi zen Albizeko eskolan, 14 urtera arte. 14 urterekin Bilboko "Calle de los Heros"eko etxe batera joan zen neskame lanetan 16 urtera arte. Etxera bueltatu eta 23 urterekin Lekeitiora joan zen bertako Beitia hotelera beharrera hiru hilabetez. 24 urterekin, Ibarruriko (gaur egun Muxika) Berroja auzoko Albizena baserriko Benancio Irazabalekin ezkondu eta bertan bizi izan zen ordudanik. Alaba baten amada.

Zintak

MDT-002

- **Proiektua:** Muxikako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2009-11-11
- **Iraupena:** 83 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Gernika sutan ikusi zuen

- **Erref:** MDT-002/002
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:04:46. **Bukatu:** 00:06:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Gerra hasi zenean, lau urte zituen. Etxe barruan ezkutatu ziren. Kanpora irten eta Gernika sutan ikusi zuten.

2. "Paragueroak" ekarritako umeak

- **Erref:** MDT-002/003
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:06:33. **Bukatu:** 00:08:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Laugarren senidea jaio zenean, "paragueroak" ekarri zuela esan zieten anai-arrebei. Gau osoa eman zuten hura zaintzen, inork eraman ez zezan. Ohikoa omen zen hori esatea, umea "paragueroak" ekarri duela.

3. Etxe-bataioak

- **Erref:** MDT-002/005
- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:08:12. **Bukatu:** 00:11:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Jaio eta hurrengo egunean bataiatu zuten neba txikia. Lehenbailehen egiten zen erritua. Etxe-bataioak zer ziren kontatzen du.

4. Lehenengo jaunartzea

- **Erref:** MDT-002/006
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:11:35. **Bukatu:** 00:13:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Jaunartzea Pazko egunean egiten zuten, zortzi urterekin. Batzuek ospakizuna egiten zuten etxean, besteek, ezer berezirik ez. Jantziak nolakoak izaten ziren azaltzen du.

5. Ezkontzetako ohiturak

- **Erref:** MDT-002/007
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:13:55. **Bukatu:** 00:15:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Ezkondu eta beste egunen batean bazkaria egiten zen etxean, familiakoekin. Nora ezkontzen ziren, hantxe egiten zen ospakizuna. Gonbidatuek dirua eta opariak ematen zizkieten.

6. Gaubelak

- **Erref:** MDT-002/011
- **Iraupena:** 0:03:59. **Hasi:** 00:20:25. **Bukatu:** 00:24:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Norbait hiltzen zenean, auzoko denak hildakoaren etxera hurbiltzen ziren gauez, errezatzer. Gaubeila esaten zitzaion. Lepoan hartu eta eramaten zen hildakoa etxetik elizara. Auzoko gizonek eramaten zuten. Diru asko ordaindu zuten amaren gorpua ospitaletik etxera eramateko.

7. Hileta, lur eman eta gero

- **Erref:** MDT-002/012
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:24:24. **Bukatu:** 00:25:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Hileta zelakoa izaten zen. Lehenengo hilerrian lur ematen zitzaion gorpuari. Ondoren, meza egiten zen. Lehen ez zen gorpurik eliza barrura sartzen.

8. Kanpaiak

- **Erref:** MDT-002/013
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:25:33. **Bukatu:** 00:26:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kanpaiak

Laburpena:

Gizona hilez gero, hiru kanpai jotzen zituzten; andrea hilez gero, bi. Etxeren bat edo basoa sutan bazen, kanpai asko jotzen zituzten.

9. Eskolako kontuak

- **Erref:** MDT-002/015
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:29:00. **Bukatu:** 00:31:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Neska-mutilak elkarrekin ibiltzen ziren eskolan. Maistra eibartarra zeukaten, erdalduna. Eskola barruan euskaraz eginez gero, zigortu egiten zituen maistrak.

10. "Kubike" jolasa

- **Erref:** MDT-002/016
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:31:29. **Bukatu:** 00:33:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

"Kubike" (ezkutaketan) ibiltzen ziren olgetan. Jolasa azaltzen du.

11. Neskame Bilbora

- **Erref:** MDT-002/018
- **Iraupena:** 0:05:18. **Hasi:** 00:34:52. **Bukatu:** 00:40:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Hamalau urterekin eskola bukatuta, neskame joan zen Bilbora. Gaztelera ikastearren joan zen, gehien bat. Bilbon gertatutako anekdotak kontatu ditu.

12. `Buzterri´ soinua jotzen

- **Erref:** MDT-002/023
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:50:45. **Bukatu:** 00:52:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Jai eta erromerietara gutxi joaten ziren. Danbolina eta soinua jotzen zuten dantzarako. `Buzterri´ izaten zen soinu-jolea, auzokoa. Bere senarrak ere jotzen zuen tarteka.

13. San Juan suak eta loreak

- **Erref:** MDT-002/027
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:56:42. **Bukatu:** 00:58:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan suak beti egiten zituzten, etxe bakoitzean bat. Lore sorta bereziak

eramaten zituzten elizara bezperan eta lehortzen lagata, hurrengo urtean sutan erretzen zituzten.

14. Albizeko eta Mendatako tabernak

- **Erref:** MDT-002/029
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:59:10. **Bukatu:** 01:01:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Taberna bakarra zegoen Albizen, Mendatan hiru. Emakumeak tabernara joaten ziren, bera behintzat bai. Tabernabarrin soinu-jotzailea egoten zen.

15. Gernikara saltzera

- **Erref:** MDT-002/031
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 01:01:54. **Bukatu:** 01:05:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Gernikara joaten ziren saltzera astelehenetan, bereziki arrautzak. Orduko erosketetan zer erosten zuten kontatzen du. Sagar asko eramaten zituzten. Sagar-mota batzuk aipatzen ditu.

16. Errekan arropak garbitzen

- **Erref:** MDT-002/032
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 01:05:12. **Bukatu:** 01:07:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Albizen errekan garbitzen zituzten arropak, lehenengo etxean xabonatuta. Kakoan eskegitzen zituzten gero. Xaboia erosi egiten zuten. Gehienetan astelehenetan garbitzen zituzten. Lixatu ere egiten zuten.

17. Ura iturritik, karburoarekin argia

- **Erref:** MDT-002/033
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:07:42. **Bukatu:** 01:09:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Etixerako ura iturritik ekartzen zuten, pitxarrarekin. Abereek errekan edaten zuten ura. Argia lortzeko karburoa erabiltzen zuten.

18. Txarribodak eta auzolana

- **Erref:** MDT-002/041
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 01:17:24. **Bukatu:** 01:19:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

San Martin egunez ez zuten ezer berezirik jaten. Txarribodaren ostean, auzo guztiari jaten ematen zitzaion. Jan-edanak zehazten ditu. Txerrikia auzotarrei banatu egiten zitzaion, zerbait. Etxeko lan handiak egiteko auzotarrek laguntzen zuten.

19. Albizeko errota

- **Erref:** MDT-002/043
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:20:37. **Bukatu:** 01:22:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Albizen bertan bi errota egon ziren. Artoa eta garia eramaten zuten eta errotariek irina ematen zieten. Irinetan kobratzen zuten errotariek. Gerra garaian, guardia zibilak ibiltzen ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com